

۱۱
طنین دوتار
در کاروانسرای گنجعلی‌خان

۱۰
جغرافیای ادبی

۱۲
گفت‌وگو با محسن عنایتی، کارگردان انیمیشن «بنیامین» و کاندیدای چهره هنر انقلاب
برای جایزه کار نمی‌کنم

متقاضیان جدید پروانه‌های ساخت و نمایش چه سینماگرانی هستند؟

فیلمسازی فامیلی و اکران‌های نامعلوم

«سه کام حبس» به تهیه‌کنندگی سامان سالور و کارگردانی سامان سالور، از فیلم‌های متقاضی پروانه نمایش است/عکس: محمد بدرلو

علی رستگار
سینما

با وجود شیوع کرونا و تهدیدات کووید-۱۹، کسب و کارها و فعالیت‌های حرفه‌ای مختلف ادامه دارد و به دلیل بحث اقتصادی، معاش و نبود حمایت‌های کافی دولتی؛ امیدی هم به توقف آنها نیست. صنعت تصویر و به‌ویژه سینما و تلویزیون هم علی‌رغم ترس و لرزهایی که وجود دارد و عزیزان هنرمندی که گاهی در این موقعیت دچار بیماری می‌شوند یا حتی از دنیا می‌روند، به راهش ادامه می‌دهد. هرچند نه از رونق سابق نصفه و نیمه سینما و اکران پرهیاهوی فیلم‌ها خبری هست و نه اکران آنلاین بروبیایی دارد، با این حال فیلمسازان مشغول کار هستند و با امید به آینده و بهبود اوضاع، فیلم می‌سازند. به‌روزرسانی فهرست متقاضیان پروانه ساخت و پروانه نمایش که روابط عمومی سازمان سینمایی به تازگی آن را منتشر کرده، نشانه همین امیدواری و زنده بودن سینما با وجود همه مشکلات و مصائب کرونایی است.

متقاضیان پروانه ساخت

در فهرست تازه انتشاریافته، ۴۲ اثر متقاضی پروانه ساخت است که از این میان، ۲۷ اثر فیلم بلند داستانی (سینمایی) است که از این تعداد، سه فیلم انیمیشن بلند است. بازه زمانی این درخواست‌ها از هشتم تیر تا سوم آبان امسال است. در میان تهیه‌کننده‌ها و کارگردان‌های متقاضی درخواست پروانه فیلمسازی (ساخت)، نام‌های آشنایی هم دیده می‌شود. مهم‌ترین چهره ابراهیم حاتمی‌کیاست که نامش به عنوان تهیه‌کننده فیلم سینمایی «شمش طلا» آمده؛ فیلمی به کارگردانی پسرش یوسف حاتمی‌کیا. این حمایت پدران از فرزندان شاید مهم‌ترین نکته فهرست متقاضیان پروانه ساخت است که به چشم می‌خورد. به جز ابراهیم حاتمی‌کیا که تهیه‌کننده فیلم پسرش شده، نمونه‌های قابل اشاره دیگری هم وجود دارد. محمدرضا اصلانی، مستندساز باسابقه و کارگردان فیلم تحسین‌شده شطرنج باد و فیلم آتش سبز، تهیه‌کننده فیلم سینمایی قصه ماه بی‌بی به کارگردانی پسرش امین اصلانی خواهد بود. امین اصلانی چند سال پیش نمایش «اودیپوس» را به عنوان کارگردان روی صحنه برده بود. علی‌اکبر ثقفی هم چنین کاری کرده است. این سینماگر که با کارگردانی فیلم‌هایی چون فوتبالیست‌ها، جان سخت و هلن شناخته می‌شود، در سال‌های اخیر بیشتر به عنوان تهیه‌کننده فیلم‌های پسرش امیرحسین ثقفی فعالیت کرده است و تهیه‌کننده فیلم‌هایی چون مرگ کسب و کار من است، همه چیز برای فروش، مردی که اسب شد و روسی، بود. علی‌اکبر ثقفی بعد از حمایت‌های سینمایی از پسرش، حالا قصد تهیه‌کنندگی فیلم دخترش فاطمه ثقفی را دارد؛ فیلمی به نام شباهت خانوادگی. فاطمه ثقفی، ساخت فیلم بیوگرافی را در کارنامه دارد که در گروه هنر و تجربه اکران شد. او همچنین به عنوان منشی صحنه و دستیار کارگردان در فیلم‌های برادر و پدرش، فعالیت کرده است.

به جز نسبت‌های پدر و فرزندی، باید به نسبت برادری هم در این فهرست اشاره کرد. انیمیشن بلند گنج اژدها به کارگردانی اشکان رهگذر و تهیه‌کنندگی آرمان رهگذر چنین وضعیتی دارد. اشکان رهگذر پیش از این، فیلم سینمایی انیمیشن آخرین داستان را ساخته بود که چهره‌هایی چون پرویز پرستویی، لیلا حاتمی، حامد بهداد، باران کوثری و اکبر زنجانپور در آن صداپیشگی می‌کردند.

چهره‌های نام‌آشنای دیگر

مجید برزگر هم از نام‌های آشنا در فهرست است؛ کارگردان فیلم‌هایی چون پرویز و فصل باران‌های موسمی، تهیه‌کننده فیلمی به نام «از مرگ...» به کارگردانی علی زرنگار است. او در جشنواره اخیر فیلم فجر هم تهیه‌کننده فیلمی به نام دشمنان بود.

حسین قاسمی‌جامی که اسمی آشنا در سینمای دفاع مقدس است، قصد ساخت یک فیلم بلند داستانی غیرسینمایی به نام لوچو را دارد.

منیژه حکمت هم از نام‌های آشنا در فهرست است و می‌خواهد فیلمی به نام منفی کرونا را با تهیه‌کنندگی و کارگردانی خودش بسازد.

نگار اسکندرفر، مدیر فرهنگی که به تازگی نام او را به عنوان تهیه‌کننده فیلم جنایت بی‌دقت به کارگردانی شهرام مکری دیدیم، هم قصد تهیه‌کنندگی فیلمی به کارگردانی غزاله سلطانی را دارد؛ فیلمی به نام بی‌پروا.

سعید سعدی، از تهیه‌کننده‌های نام آشنای سینما که تهیه‌کنندگی فیلم‌هایی چون مغزهای کوچک زنگ‌زده، خشم و هیاهو و آرایش غلیظ و سریال‌های نجلا و بچه‌مهندس را برعهده داشته، قصد تهیه فیلمی به نام بی‌رویا به کارگردانی آرین وزیردفتری را دارد. فیلمساز جوانی که پیش از این فیلم‌های کوتاهی به نام‌های «مثل بچه آدم» و «هنوز نه...» را ساخته بود.

پژمان لشکری‌پور، تهیه‌کننده سینما و مجری طرح فیلم‌هایی چون بادیگارد و پابرهنه در بهشت هم نامش در این فهرست به چشم می‌خورد؛ او قرار است تهیه‌کننده فیلم زاگرس گریخت به کارگردانی حمید زرگرنژاد باشد.

زرگرنژاد، مستندساز و کارگردانی است که ساخت فیلم‌هایی چون روز سوم (مستند) و فیلم‌های سینمایی پایان خدمت و ماهورا را در کارنامه دارد. او به تازگی ساخت فیلم «برای مرجان» را با بازی بازیگرانی چون پگاه آهنگرانی و جمشید هاشم پور به پایان رساند.

مستانه مهاجر که سال‌ها به عنوان تدوینگر فعالیت می‌کرد، به تازگی کار تهیه‌کنندگی هم انجام می‌دهد. نام او در این فهرست به عنوان تهیه‌کننده فیلم وحشی به کارگردانی فاطمه سروش پیام دیده می‌شود. مهاجر پیش از این تهیه‌کننده فیلم اسرافیل با بازی همسرش پژمان بازغی و به کارگردانی آیدا پناهنده هم بود.

یکی از نام‌های مهم قابل اشاره در فهرست متقاضیان تازه پروانه ساخت، هوشنگ نورالهی از تهیه‌کننده‌های قدیمی و باسابقه سینماست که او را به عنوان تهیه‌کننده فیلم‌هایی چون کفش‌های میرزانوروز، شاید وقتی دیگر و در آرزوی ازدواج می‌شناسیم و مدت‌ها خبری از او در سینما نبود اما حالا خبر رسیده که قرار است تهیه‌کننده فیلمی به نام لاک‌پشت و حلزون به کارگردانی رضا حماسی باشد.

اسم کیانوش گرامی، بازیگر تلویزیون و سینما هم در این میان جلب توجه می‌کند. او که مدتی قبل درگیر بیماری کرونا بود و خوشبختانه آن را شکست داد، قصد تهیه‌کنندگی و کارگردانی فیلمی داستانی به نام زیرحکم را دارد. محسن چگینی و آرمان زرین‌کوب هم نام‌های آشنایی هستند و هر دو را به عنوان تهیه‌کننده سینما و تلویزیون می‌شناسیم اما این بار قرار است چگینی (تهیه‌کننده فیلم خوب بد جلف و سریال‌های تلویزیونی چون گسل، شمعدونی و پژمان)، تهیه‌کننده فیلمی به نام میرجاوه به کارگردانی زرین‌کوب باشد. زرین‌کوب، تهیه‌کننده سریال‌های بوم و بانو، مرگ تدریجی یک رویا و ستایش است. عباس نادران که پیش از این تهیه‌کننده فیلم شاه‌کش بود، قصد دارد تهیه فیلمی به نام شادروان به کارگردانی حسین نمازی را به عهده بگیرد. نمازی ساخت سریال حوالی پاییز و فیلم آپاندیس را در کارنامه دارد.

متقاضیان پروانه نمایش

در فهرست تازه انتشاریافته سازمان سینمایی، ۴۹ اثر متقاضی پروانه نمایش هستند که از این میان، ۲۲ مورد فیلم سینمایی هستند. بازه زمانی این درخواست‌ها از ۱۸ تیر تا ۲۷ مهر امسال است.

در این فهرست هم نام‌های آشنا به چشم می‌خورد؛ از قضا باز هم ابراهیم حاتمی‌کیا که متقاضی پروانه نمایش فیلم کوتاه داستانی پسرش یوسف حاتمی‌کیاست؛ فیلمی به نام ملاقات شیشه‌ای.

به جز حاتمی‌کیا، منیژه حکمت هم اسمی تکراری است و ضمن این‌که یکی از متقاضیان پروانه ساخت بود، نامش در فهرست متقاضیان پروانه نمایش هم به چشم می‌خورد؛ با فیلمی به نام مسابقه که حکمت تهیه‌کننده و کارگردان آن است. سعید سعدی هم از جمله تهیه‌کننده‌هایی است که نامش هم در فهرست تازه متقاضیان پروانه ساخت دیده می‌شود و هم در فهرست جدید متقاضیان پروانه نمایش. سعدی به عنوان تهیه‌کننده فیلم شب لرزه به کارگردانی محمدرضا رحمانی، تقاضای پروانه نمایش کرده است.

علی مصفا هم از چهره‌های آشنای فهرست است؛ او به عنوان تهیه‌کننده فیلم هستی و زمان به کارگردانی مانی انیسی تقاضای پروانه نمایش کرده است.

اسم محمدرضا شریفی‌نیا هم در این میان جلب توجه می‌کند. او را به عنوان بازیگر می‌شناسیم، اما اینجا اسمش به عنوان تهیه‌کننده آمده که تقاضای پروانه نمایش فیلمی به نام قصه عشق پدرم به کارگردانی محمدرضا ورزی را دارد.

شهاب حسینی هم از چهره‌های مشهور فهرست است. او تهیه‌کننده فیلمی به نام بعد از اتفاق به کارگردانی پوریا حیدری‌اوره است که به تازگی در جشنواره فیلم کودک هم حضور داشت.

محمدعلی سجادی کارگردان باسابقه سینما و خالق فیلم‌هایی چون بازجویی یک جنایت، شیفته و جنایت هم در این فهرست حضور دارد و تقاضای پروانه نمایش فیلم طلاقم بده به خاطر گربه‌ها به کارگردانی و تهیه‌کنندگی خودش را ارائه کرده است.

علی ژکان هم فیلمساز نام آشنا و پیشکسوت سینماست که به عنوان تهیه‌کننده فیلم جعبه کوچک فلزی به کارگردانی محمد بصیری، متقاضی پروانه نمایش است.

فیلم‌های سه کام حبس (به تهیه‌کنندگی ساسان سالور و کارگردانی سامان سالور)، سینما شهر قصه (به کارگردانی و تهیه‌کنندگی کیوان علی‌محمدی)، قصیده گاو سفید (به تهیه‌کنندگی سیدغلامرضا موسوی و کارگردانی بهتاش صناعی‌ها)، ملاقات با جادوگر (به تهیه‌کنندگی حمید اعتباریان و کارگردانی جمشید بهرامیان)، یونس (به تهیه‌کنندگی محمدرضا شرف‌الدین و کارگردانی امیراطهر سهیلی)، بابا سیبیلو (به تهیه‌کنندگی احمد احمدی و کارگردانی ادوین خاچیکیان)، شبانه‌های ورونیکا (به تهیه‌کنندگی ابوذر پورمحمدی و کارگردانی مهدی صاحبی) و جگر زلیخا (به تهیه‌کنندگی و کارگردانی مرتضی آتش‌زمزم)، از جمله آثار متقاضی پروانه نمایش هستند.

با وجود تقاضاهایی که برای پروانه نمایش وجود دارد، باید دید شورای پروانه نمایش، چه زمانی مجوزهای اکران این آثار را صادر می‌کند و اساسا حتی در صورت صدور مجوز، فضای مناسبی برای نمایش این فیلم‌ها وجود دارد؟ اوضاع کرونایی که نشان می‌دهد نباید فعلا منتظر اکران مناسبی برای فیلم‌های در نوبت نمایش و در انتظار دریافت پروانه نمایش داشته باشیم.

علی اوجی در نمایی از فیلم «سینما شهر قصه»

خشت

مجسمه کیارستمی بدون عینک!

حدیث مکرری شده است این نابسامانی در سفارش، طراحی، ساخت و نصب مجسمه‌های مشاهیر در سطح شهر. این اولین بار نیست که به کیفیت طراحی و ساخت این مجسمه‌ها اعتراض می‌شود. در تازه‌ترین مورد، مجسمه‌های چند نفر از مشاهیر هنر و ادبیات ایران در محوطه خانه هنرمندان ایران در تهران نصب شده و باز هم به کیفیت آنها اعتراض شده است. در روزهای اخیر برخی مسؤولان شهرداری در خانه هنرمندان حاضر شدند تا از ۲۲ سردیس جدید در جریان دومین هم‌اندیشی مجسمه‌سازی مفاخر معاصر رونمایی کنند؛ سردیس‌هایی که برگرفته از چهره‌های بزرگانی چون عباس کیارستمی، علی حاتمی، علی نصیریان، داوود رشیدی، پرویز فنی‌زاده، محمدعلی کشاورز و جمیله شیخی، پرویز تناولی و مجید انتظامی بود. اما نصب این مجسمه‌ها از همان بدو امر با انتقادهایی مواجه شد که شباهت نداشتن به چهره هنرمند مورد نظر، نمونه‌ای از آنها بود. به عنوان مثال در این سردیس‌ها، مجسمه عباس کیارستمی بدون عینک ساخته شده است؛ عینکی که یکی از بارزه‌های اصلی شخصیت این هنرمند فقید بود. یا برای

مثال سردیس‌های پرویز فنی‌زاده و علی نصیریان نیز شباهتی را که باید، به این کاراکترها ندارند.

این در حالی است که چندی پیش هادی مظفری، مدیرکل دفتر هنرهای تجسمی تاکید کرده بود که «طراحی نامناسب و اجرای غلط توسط افراد فاقد صلاحیت ساخت مجسمه‌های شهری، نتایج سنگینی به همراه خواهد داشت. طبق این امر، ساخت، اجرا و نصب هرگونه مجسمه، دیوارنگاره و نقش برجسته در فضای شهری باید با مجوز شورای نظارت بر نصب مجسمه‌ها صورت بگیرد».

در همین رابطه دیروز خبرگزاری ایسنا، با عباس مجیدی، رئیس هیات مدیره انجمن هنرمندان مجسمه‌ساز ایران گفت‌وگو کرده و از او درباره مجسمه کیارستمی پرسیده. او درباره اثر ساخته‌شده از کاراکتر عباس کیارستمی، گفته: این مجسمه بدون عینک ساخته شده است، گرچه که باید در نظر گرفت عینک یکی از شاخصه‌های مهم شخصیت آقای کیارستمی است. گاهی هنرمند برای ساخت سردیس، تصمیم می‌گیرد اثر را با توجه به ذهنیت خود بسازد که این بحثی جداست. ولی اصولا یک سری شاخصه‌ها در شخصیت افراد داریم که نهادینه شده است و مخاطب انتظار دارد آنها را ببیند. مثلا عینک آقای عباس کیارستمی شاخصه‌ای است که نبود آن تأثیرگذار است؛ چون این شخصیت همیشه با عینک دیده شده است. به هر حال ضعف‌هایی وجود دارد و هیچ کاری بدون ضعف نیست. اگر بخواهیم چنین پروژه‌هایی را درست پیش ببریم، باید زمان و فرصت مطالعاتی بیشتری به هنرمند داده شود.

واقعه

یادگار تذرو

۱۵ آبان، صدویکمین سالروز تولد علی تجویدی است

سال ۱۳۷۸، تالار وحدت یکی از روزهای ویژه موسیقی ایران را تجربه کرد؛ آن روز، ارکستر ملی ایران به رهبری فرهاد فخرالدینی روی صحنه رفت. اما لابد می‌پرسید تا اینجای ماجرا، چه ویژگی‌ای در کار بوده است. آن سال‌ها مدام ارکستر ملی ایران روی صحنه می‌رفت و فخرالدینی هم که پای کار بود همیشه. اما دو چهره موسیقی ایران، آن روز تالار وحدت را خاص کردند؛ یکی روی صحنه و دیگری آن پایین. محمدرضا شجریان به عنوان خواننده، مهمان ارکستر حاضر شده بود و می‌دانید که او با وجود چند اثر با ارکسترهای مختلف، چندان علاقه‌ای به موسیقی ارکسترال نداشت و دیگری علی تجویدی که سال‌ها بود فعالیتی در موسیقی نداشت و آن روز به تالار وحدت رفته بود تا شاهد برپایی ارکستر با آهنگسازی خودش باشد. او نشسته بود و می‌شنید که چطور محمدرضا شجریان تصنیف «تذرو» به آهنگسازی او و شعر بیژن ترقی را استادانه اجرا می‌کند: «بال من بگشا و از بندم رها کن/ پایم از این رشته‌های بسته واکن». در این روزهای پس از درگذشت استاد آواز ایران، احتمالا بارها این اجرا را دیده‌اید که در شبکه‌های اجتماعی دست به دست شده است.

تجویدی، نوازنده چیره‌دست ویولن بود و بسیاری از نواهای خاطره‌انگیز دهه‌های دور موسیقی ایران، یادگار اوست. او اگر اسفند سال ۱۳۸۴ در ۸۶ سالگی، درست یک سال بعد از برگزیده شدنش به عنوان چهره ماندگار، درنمی‌گذشت، امروز ۱۰۱ سالگی‌اش را جشن می‌گرفت. اتفاقا سال گذشته، به مناسبت سالروز تولد صد سالگی‌اش مراسمی هم برپا شد. در روزهایی که هنوز شیوع ویروس کرونا، مراسم‌هایی از این دست را لغو و تعطیل نکرده بود. در روزهایی که تجویدی بر بستر بیماری بود، بیژن ترقی برای او چنین سروده بود: «آن آتش خاموش را بردار و آهنگی بزن/ برتار و پود جان ما چنگی بزن چنگی بزن/ این زندگانی عاقبت پایان پذیرد رومتاب/ آهنگ پرشور و شری بهر دل تنگی بزن/ دنیا پراز جنگ است بازای نغمه‌ساز جاودان/ آهنگ صلحی ساز کن آتش به هرجنگی بزن/ [...]/ ای جان ما جانان ما ای درد تو بر جان ما/ برخیز و باز آهنگی از مرغ شباهنگی بزن/ جان می‌دمد در پیکرم بانگ نوای چنگ و نی/ بر این دروغ آینه سنگی بزن سنگی بزن/ این خسته جانی تا به کی بی‌همزبانی تا به کی/ دستی برآن شیرین نوا پایی بر اورنگی بزن/ بنواز آن دردانه را شور و نشاط خانه را/ با یاد آن بگذشته‌ها پرسوز آهنگی بزن».